

Bruxelles, 30. studenoga 2021.
(OR. en)

14534/21

CULT 113
SUSTDEV 172
ENV 942
SOC 709
EMPL 531
RECH 545
EDUC 404

ISHOD POSTUPAKA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Za:	Delegacije
Br. preth. dok.:	13575/21
Predmet:	Zaključci Vijeća o kulturi, visokokvalitetnoj arhitekturi i izgrađenom okolišu kao ključnim elementima inicijative „novi europski Bauhaus”

Za delegacije se u Prilogu nalaze Zaključci Vijeća o kulturi, visokokvalitetnoj arhitekturi i izgrađenom okolišu kao ključnim elementima inicijative „novi europski Bauhaus”, kako ih je odobrilo Vijeće (obrazovanje, mladi, kultura i sport) na sastanku 29. i 30. studenoga 2021.

Zaključci Vijeća o kulturi, visokokvalitetnoj arhitekturi i izgrađenom okolišu kao ključnim elementima inicijative „novi europski Bauhaus”

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uvažavajući korake koje su Europska unija i njezine države članice već poduzele kako bi unaprijedile važnu ulogu kulture, visokokvalitetne arhitekture i izgrađenog okoliša u političkom programu i osigurale nasljeđe Europske godine kulturne baštine 2018., kao i njezin trajni učinak na naša društva i buduće generacije;

podsjećajući na najvažnije političke referentne dokumente navedene u Prilogu ovim zaključcima;

nadovezujući se na plan rada za kulturu za razdoblje 2019. – 2022., posebno na njegov prioritet B („Kohezija i dobrobit”) i na aktivnosti u vezi s temom „visokokvalitetna arhitektura i izgrađeni okoliš za sve”;

POZDRAVLJA inicijativu „novi europski Bauhaus” i u tom kontekstu

NAGLAŠAVA SLJEDEĆE:

1. Arhitektura i izgrađeni okoliš odražavaju prošlu i sadašnju kulturu, načine života i vrijednosti. Oni su kapital za našu buduću kulturnu baštinu i doprinose oblikovanju naših društava i identiteta.
2. Izgrađeni okoliš¹ odraz je zajednice, a odgovornost za njegovu sveukupnu kvalitetu u rukama je relevantnih tijela javnog sektora i drugih dionika, koji blisko surađuju sa svim građanima.

¹ Vidjeti definiciju u Prilogu.

3. Važno je osigurati visoku kvalitetu razvoja postojećeg fonda zgrada – putem rekonstrukcije, obnove, prilagođenog ponovnog korištenja i zaštite – i gradnje novih zgrada i prostora.
4. Arhitekti, među ostalim, imaju središnju ulogu u svim fazama razvoja visokokvalitetne arhitekture i životnog okružja te stoga mogu znatno doprinijeti javnom interesu uzimajući u obzir teritorijalnu raznolikost i potrebe civilnog društva.
5. Kultura, visokokvalitetna arhitektura² i izgrađeni okoliš na mnoge načine doprinose postizanju ciljeva održivog razvoja Ujedinjenih naroda³. Njima se može doprinijeti provedbi europskog zelenog plana⁴ i njegovu cilju da Europa postane prvi klimatski neutralan kontinent do 2050.
6. „Novi europski Bauhaus” transdisciplinarna je inicijativa kojom se objedinjuju tri međusobno povezane dimenzije, a to su estetika, održivost i uključenost. Temelji se na participativnom pristupu i nastoji uključiti sve ljude diljem Unije, među ostalim one iz skupina u nepovoljnom položaju, u skladu s UN-ovim Programom 2030. i ciljem europskog zelenog plana da se nikoga ne zapostavi.
7. Inicijativa „novi europski Bauhaus” crpi nadahnuće iz izvornog Bauhauusa⁵, u okviru kojeg se već razmišljalo o cjelovitom, održivom, visokokvalitetnom i uključivom pristupu dizajnu, arhitekturi i umjetnosti.

² Kako je definirano u osam kriterija sustava za ocjenu kvalitete građenja prema Deklaraciji iz Davosa.

³ Kako je utvrđeno u UN-ovu Programu održivog razvoja do 2030. (vidjeti upućivanje u Prilogu).

⁴ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_hr

⁵ Bauhaus (Weimar, Dessau i Berlin, 1919. – 1933.) najutjecajnija je škola arhitekture, dizajna i umjetnosti u 20. stoljeću.

8. Inicijativom „novi europski Bauhaus” nastoji se, uz istodobno poštovanje raznolike kulturne baštine Europe, uspostaviti okvir s pomoću kojeg bi se moglo preobraziti životno okruženje i učiniti naš način života ljepšim, održivijim i uključivijim, među ostalim s pomoću inovacija i visokokvalitetne arhitekture⁶, dizajna, urbanizma i mnogih drugih umjetničkih i kreativnih područja.
9. Kulturna i arhitektonska baština Europe važno je mjerilo za iskustvenu i fizičku kvalitetu našeg izgrađenog okoliša. To je ujedno jak adut koji može nadahnuti i potaknuti socijalnu koheziju, inovacije, preobrazbu i obnovu. Inicijativom „novi europski Bauhaus” stoga se prepoznaje važnost naše arhitektonske i arheološke baštine, krajobraza te materijalne i nematerijalne kulturne baštine.
10. Višedimenzionalna priroda visokokvalitetne arhitekture i izgrađenog okoliša zahtijeva međusektorsku suradnju, sudjelovanje, zajedničko stvaranje i transdisciplinarne pristupe, posebno u pogledu održivosti i usklađenosti politika.
11. Pandemija bolesti COVID-19 potaknula je mobilizaciju financijskih sredstava na svim razinama upravljanja, među ostalim za visokokvalitetnu arhitekturu i izgrađeni okoliš. Ta bi se financijska sredstva trebala upotrebljavati na održiv način usmjeren na kvalitetu u skladu s načelima sustava za ocjenu kvalitete građenja prema Deklaraciji iz Davosa, preporukama stručne skupine za otvorenu metodu koordinacije⁷ i ICOMOS-ovim revidiranim načelima kvalitete za zahvate u prostoru koje financira EU s mogućim učinkom na kulturnu baštinu⁸.

⁶ Uključujući arhitekturu interijera i krajobraznu arhitekturu te prostorno planiranje.

⁷ Radna skupina za otvorenu metodu koordinacije koja okuplja stručnjake iz država članica za visokokvalitetnu arhitekturu i izgrađeni okoliš za sve.

⁸ Europska načela kvalitete za intervencije koje financira EU s mogućim učinkom na kulturnu baštinu – ažurirano izdanje ICOMOS-a: <https://www.icomos.org/en/about-icomos/committees/regional-activities-europe/90984-quality-principles-new-version-available>.

POZIVA DRŽAVE ČLANICE I KOMISIJU DA U OKVIRIMA SVOJIH NADLEŽNOSTI:

12. ponovno potvrde ulogu kulture i kulturne baštine kao suštinskog i neodvojivog dijela izgrađenog okoliša i životnog okružja te kao važnog doprinosa održivom razvoju, što uključuje kružno gospodarstvo, socijalnu i teritorijalnu koheziju, okoliš, ciljeve u području bioraznolikosti i klimatske ciljeve, blagostanje i dobrobit svih ljudi u Europi;
13. olakšaju odgovarajuću sinergiju između inicijative „novi europski Bauhaus” i drugih procesa u koje su uključeni ljudi u Europi, kao što je konferencija o budućnosti Europe⁹, kao i drugih strategija i akcijskih planova kojima se promiču arhitektonska i estetska kvaliteta (val obnove¹⁰) te pristupačnost ([Strategija o pravima osoba s invaliditetom za razdoblje 2021. – 2030.](#)¹¹);
14. doprinose oblikovanju cjelovitog razumijevanja i zajedničke kulture visokokvalitetne arhitekture daljnjim podizanjem svijesti, npr. putem formalnog, neformalnog i informalnog obrazovanja od rane dobi te općenitim promicanjem i širenjem informacija o inicijativi „novi europski Bauhaus” i ulozi koju u njoj imaju kultura, visokokvalitetna arhitektura i izgrađeni okoliš;
15. rade na cjelovitoj, uključivoj, transdisciplinarnoj, visokokvalitetnoj i dugoročnoj viziji arhitekture i izgrađenog okoliša uključivanjem različitih politika i stručnog znanja u sve procese, smjernice i projekte zajedničkog stvaranja kojima se oblikuje naše životno okružje, što uključuje izvješće stručne skupine za otvorenu metodu koordinacije¹²;

⁹ <https://futureu.europa.eu/?locale=hr>

¹⁰ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/IP_20_1835

¹¹ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8376&furtherPubs=yes>

¹² Vidjeti upućivanje u Prilogu.

16. u obzir uzmu pristup utemeljen na kvaliteti koji uključuje načela kvalitete utvrđena u sustavu za ocjenu kvalitete građenja prema Deklaraciji iz Davosa¹³ kao osnovu za utemeljene odabire i odluke tijekom cijelog životnog ciklusa građevina te krajobrazno planiranje i upravljanje (osmišljavanje, planovi ulaganja, mehanizmi financiranja, mjere potpore, procesi planiranja, održavanje, obnova, zaštita, prilagođeno ponovno korištenje, rušenje i recikliranje);
17. potiču održivi rast, mogućnosti života i inovacije u europskim urbanim i ruralnim područjima primjenom cjelovitih kriterija visoke kvalitete, metoda zajedničkog stvaranja i načela ICOMOS-a za pružanje financijske potpore EU-a arhitektonskim projektima i projektima izgrađenog okoliša, prema potrebi;
18. promiču optimizaciju energetske učinkovitosti postojećeg fonda zgrada cjelovitim pristupom, uz istodobno poštovanje svih kriterija sustava za ocjenu kvalitete građenja prema Deklaraciji iz Davosa, uključujući očuvanje izgrađene baštine;
19. istražuje rješenja kojima bi se omogućio pristup cjenovno pristupačnom i pristojnom stanovanju, posebno za mlade koji ulaze na tržište rada, kao i za druge ranjive društvene skupine;
20. uključuje načela participativnog zajedničkog stvaranja uključivanjem svih relevantnih dionika u postupke kao što su donošenje odluka, planiranje, projektiranje i izgradnja koji se odnose na izgrađeni okoliš i životno okruženje te prostorno planiranje na svim relevantnim razinama upravljanja;
21. promiču pristup kojim se poštuje dijalog između postojeće kulturne baštine, krajobraznog okruženja i suvremene gradnje, među ostalim prilagođenim ponovnim korištenjem ako je to primjenjivo;

¹³ Upravljanje, funkcionalnost, okoliš, gospodarstvo, raznolikost, kontekst, osjećaj pripadnosti i ljepota.

22. uspostave okvire pogodne za visokokvalitetnu arhitekturu radi podupiranja pravila javne nabave, pojednostavnjenja regulatornog okvira i inovativnih postupaka kojima se potiče pristup utemeljen na visokoj kvaliteti umjesto pristupa utemeljenog isključivo na troškovima, u skladu s najboljim praksama za provođenje javnih natječaja u području arhitekture, krajobrazne arhitekture i prostornog planiranja;
23. dodatno promiču i jačaju svijest, znanje i kompetencije donositelja odluka i posebnih timova na svim relevantnim razinama upravljanja, uključujući tehničke stručnjake i izvođače, kako bi im se omogućilo da u svojim odlukama u vezi s arhitekturom i izgrađenim okolišem za sve upotrebljavaju kriterije i standarde visoke kvalitete;
24. promiču najbolju uporabu relevantnih programa financiranja EU-a i drugih dostupnih financijskih instrumenata kako bi se:
- primjenjivali i povećali standardi visoke kvalitete u postupcima planiranja, projektiranja, gradnje, zaštite, rekonstrukcije, obnove i prilagođenog ponovnog korištenja;
 - dodatno unaprijedili osposobljavanje i vještine arhitekata i povezanih stručnjaka, kao što su inženjeri građevinarstva, krajobrazni arhitekti, stručnjaci za prostorno planiranje, dizajneri, umjetnici, stručnjaci za graditeljsko nasljeđe, konzervatori-restauratori, stručnjaci za zaštitu prirode, izvođači građevinskih radova itd., ne samo kao stručnjaci u pojedinačnim zanimanjima, već i kao edukatori i istraživači s razumijevanjem relevantnih širih izazova, u kontekstu integracije održivosti, kvalitete iskustva i socijalne uključenosti;
25. zadrže zamah i nastave s postupkom promišljanja i razmjene kulturnih, društvenih, gospodarskih i ekoloških uloga visokokvalitetne arhitekture i izgrađenog okoliša.

POZIVA DRŽAVE ČLANICE DA:

26. poboljšaju usklađenost politika u vezi s visokokvalitetnom arhitekturom i izgrađenim okolišem putem odgovarajuće koordinacije među svim relevantnim ministarstvima i administrativnim razinama, agencijama i službama kako bi se u sve politike i aktivnosti koje utječu na izgrađeni okoliš i životno okružje uključio cjelovit pristup utemeljen na kvaliteti;
27. promiču uključivanje inicijative „novi europski Bauhaus” te načelâ i pristupâ kružnoga gospodarstva u nacionalne strategije za socioekonomski i teritorijalni razvoj, što uključuje održivi dizajn i arhitekturu;
28. na odgovarajućim razinama upravljanja uspostavljaju i podupiru savjetodavne stručne skupine sastavljene od arhitekata i drugih relevantnih stručnjaka, kao što su državni i gradski timovi arhitekata¹⁴, kao i postupke usmjerene na kvalitetu kako bi se osiguralo ili pojačalo uključivanje potrebnih stručnih kompetencija i vještina u postupke donošenja odluka s ciljem postizanja visokokvalitetnih rezultata;
29. imenuju određeno tijelo kontaktnom točkom za inicijativu „novi europski Bauhaus” i stupe u kontakt sa zajednicama na lokalnoj razini, u skladu s pristupom prilagođenim lokalnim uvjetima¹⁵, kako bi se, prema potrebi, uključili svi članovi civilnog društva i relevantni dionici;
30. osnaže aktere koji među širokom publikom promiču kulturne i kvalitativne aspekte izgrađenog okoliša i životnog okružja te da im pruže odgovarajuću potporu;

¹⁴ Vidjeti definiciju u Prilogu.

¹⁵ Vidjeti definiciju u Prilogu.

POZIVA KOMISIJU DA:

31. olakša uvođenje sustava za ocjenu kvalitete građenja prema Deklaraciji iz Davosa, koji obuhvaća osam kriterija kvalitete, u relevantna ulaganja, regulatorne okvire i programe financiranja EU-a te primjenjuje ta načela kvalitete kao vlasnik, građevinski poduzetnik i korisnik nekretnina;
32. pruži prilike za istraživanje, izgradnju kapaciteta i uzajamno učenje u području kulture, visokokvalitetne arhitekture i izgrađenog okoliša za sve u svim relevantnim programima EU-a;
33. nastoji ostvariti sinergiju među relevantnim postojećim i planiranim uredbama, programima i politikama EU-a kako bi zelena i digitalna tranzicija bile u skladu s načelima i ciljevima inicijative „novi europski Bauhaus” te kako bi se uključili interdisciplinarna suradnja i donošenje odluka;
34. olakša informiranje o dostupnim financijskim instrumentima za potporu projektima povezanim s visokokvalitetnim životnim okruženjem, uključujući inicijative manjeg opsega na terenu i projekte u kulturnom i kreativnom sektoru, te pristup tim instrumentima;
35. pri oblikovanju i provedbi strategija, projekata i mjera „novog europskog Bauhauasa” u obzir uzima geografsku uravnoteženost te geografsku, klimatsku, gospodarsku, društvenu i kulturnu raznolikost EU-a;
36. promiče sinergiju između umjetnosti, arhitekture, krajobrazne arhitekture i arhitekture interijera, prostornog planiranja, dizajna i obrtništva, kao i inovativnih modela osposobljavanja arhitekata i drugih povezanih stručnjaka, uključujući osposobljavanje u vezi s najsuvremenijim digitalnim tehnologijama;

37. promiče ulogu povijesnih lokaliteta u poboljšanju postojećeg i novog fizičkog okoliša lokalnih zajednica upotrebom najsuvremenijih digitalnih tehnologija za dokumentiranje i prikaz izgrađenog okoliša i životnog okružja;
 38. ojača međusektorsku svijest i suradnju promicanjem inicijative „novi europski Bauhaus”, Deklaracije iz Davosa i načelâ ICOMOS-a među relevantnim sektorima politika, posebno u sektorima koji su uključeni u oblikovanje izgrađenog okoliša i životnog okružja;
 39. redovito izvješćuje Vijeće i/ili njegova pripremna tijela te subjekte kojima je povjerena uloga kontaktnih točaka za „novi europski Bauhaus” o napretku u provedbi inicijative „novi europski Bauhaus” i olakša razmjenu najboljih praksi među državama članicama u pogledu daljnjih koraka u vezi s tom inicijativom na nacionalnoj razini.
-

A. REFERENTNI DOKUMENTI

U ovom kontekstu Vijeće Europske unije podsjeća na:

1. članak 167. Ugovora o funkcioniranju Europske unije;
2. rad i izvješće skupine za otvorenu metodu koordinacije zadužene za visokokvalitetnu arhitekturu i izgrađeni okoliš za sve (2020. – 2021.) <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/bd7cba7e-2680-11ec-bd8e-01aa75ed71a1/language-en>;
3. Europsku povelju o arhitektonskoj baštini iz 1975.;
4. Konvenciju za zaštitu arhitektonske baštine Europe – Konvenciju iz Granade (1987.);
5. Konvenciju o europskim krajobrazima iz 2000.;
6. Rezoluciju Vijeća od 12. veljače 2001. o arhitektonskoj kvaliteti urbanog i ruralnog okoliša (SL C 73, 6.3.2001., str. 6.);
7. Zaključke Vijeća od 13. prosinca 2008. o arhitekturi: doprinos kulture održivom razvoju (SL C 319, 13.12.2008., str. 13.);
8. Zaključke Vijeća o planu rada za kulturu za razdoblje 2019. – 2022. (2018/C 460/10);
9. Zaključke Vijeća od 26. studenoga 2012. o upravljanju u području kulture (2012/C 393/03);
10. zajedničku izjavu naslovljenu „Baština, suvremena arhitektura i dizajn u interakciji”, koja je donesena na konferenciji u Rigi 13. ožujka 2015.;
11. rezoluciju OSUN-a od 25. rujna 2015. naslovljenu „Promijeniti svijet: program održivog razvoja do 2030.” (A/RES/70/01);

12. Plan EU-a za gradove – Amsterdamski pakt (pokrenut 2016.)
(<http://urbanagendaforthe.eu/pactofamsterdam/>);
13. komunikaciju Komisije naslovljenu „Dugoročna vizija za ruralna područja EU-a – Do 2040. ostvariti jača, povezana, otporna i prosperitetna ruralna područja” – COM(2021) 345 final;
14. deklaraciju iz Davosa naslovljenu „Ususret visokokvalitetnoj kulturi građenja (Baukultur) za Europu”, koja je donesena na Konferenciji ministara kulture (Davos, 20. – 22. siječnja 2018.)
(<https://davosdeclaration2018.ch/media/Context-document-en.pdf>);
15. Sustav za ocjenu kvalitete građenja prema Deklaraciji iz Davosa, objavljen u svibnju 2021.
(<https://davosdeclaration2018.ch/quality-system/>);
16. Novu povelju iz Leipziga – Transformativna moć gradova za opće dobro, koja je donesena na neformalnom ministarskom sastanku 30. studenoga 2020.
(https://ec.europa.eu/regional_policy/en/newsroom/news/2020/12/12-08-2020-new-leipzig-charter-the-transformative-power-of-cities-for-the-common-good);
17. ICOMOS (Međunarodno vijeće za spomenike i spomeničke cjeline), „Europska načela kvalitete za intervencije koje financira EU s mogućim učinkom na kulturnu baštinu”(nova verzija 2021.) (<http://openarchive.icomos.org/id/eprint/2436/>);
18. komunikaciju Komisije od 14. rujna 2021. naslovljenu „Novi europski Bauhaus: atraktivan, održiv, zajedno” (dok. 11892/21 + ADD 1 + ADD 2 + ADD 3 – COM(2021) 573 final);
19. Konvenciju Vijeća Europe o vrijednosti kulturne baštine za društvo (Konvencija iz Faroa, 2005.) (<https://www.coe.int/en/web/culture-and-heritage/faro-convention>);
20. Teritorijalni program 2030.: budućnost za sva mjesta
(https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/brochures/2021/territorial-agenda-2030-a-future-for-all-places).

B. DEFINICIJE

Za potrebe ovih zaključaka Vijeća primjenjuju se sljedeće definicije:

- „Baukultur” (doslovno „kultura građenja”) njemački je pojam za koncept kojim se opisuju sve ljudske aktivnosti koje na pozitivan način mijenjaju prostor i životno okružno. Obuhvaća postojeće zgrade, uključujući spomenike i druge elemente izgrađene baštine, kao i projektiranje i izgradnju suvremenih zgrada, infrastrukture, javnih prostora i krajobraza koji su ugrađeni u prirodni okoliš i povezani s njim. Baukultur se odnosi i na postupke planiranja za građevinske projekte, infrastrukturu, gradove, sela i otvorene krajobraze te tradicionalne i inovativne graditeljske tehnike i metode. U društvu postoji široko implicitno razumijevanje kvalitete te alata, postupaka i praksi, zbog čega je u tom terminu selektivno upotrijebljena riječ „kultura”.
- „Izgrađeni okoliš” postojeći je prostor koji okružuje ljude, koji ljudi aktivno oblikuju i koji pak utječe na život i ponašanje ljudi. Obuhvaća životno okružno.
- „Kružni dizajn” odnosi se na stvaranje proizvoda i usluga koji više nemaju životni ciklus s početkom, sredinom i krajem. Cilj je oblikovati proizvode koji se mogu upotrebljavati, ponovno upotrebljavati i reciklirati, što dovodi do manje potrošnje resursa, manje količine otpada i veće dodane vrijednosti za ekosustav. Kružni dizajn usmjeren je na stvaranje proizvoda i usluga za kružno gospodarstvo.
- „Sustav za ocjenu kvalitete građenja prema Deklaraciji iz Davosa” niz je instrumenata kojima se omogućuju određivanje i procjena kvaliteta za „Baukultur” u prostorima koji uključuju društvene, emocionalne i kulturne vrijednosti i u kojima one imaju jednaku vrijednost kao i tehnički i funkcionalni aspekti, s pomoću sljedećih osam kriterija: upravljanje, funkcionalnost, okoliš, gospodarstvo, raznolikost, kontekst, osjećaj pripadnosti i ljepota.

- „Životno okruće” uravnotežen je sastav umjetnog i prirodnog okoliša, što uključuje vanjske i unutarnje prostore. Planiranje i stvaranje održivog i integriranog životnog okruća (urbano ili, općenitije, prostorno planiranje) uključuje aktivnosti planiranja i projektiranja (uključujući prostorno planiranje, arhitekturu, krajobraznu arhitekturu), građevinske aktivnosti i prostornu koordinaciju drugih odluka povezanih s prostorom (kao što su prometne mogućnosti i mogućnosti mobilnosti, komunalne usluge, poljoprivreda itd.) s ciljem dugoročnog poboljšanja životnog okruća za što veći broj ljudi odlukama koje utječu na prostor.
 - „Pristup prilagođen lokalnim uvjetima” pristup je koji je usmjeren na posebne okolnosti određenog mjesta i uključuje zajednicu i širok raspon lokalnih organizacija iz različitih sektora kao aktivne sudionike u njihovu razvoju i provedbi.
 - „Državni i gradski timovi arhitekata” timovi su arhitekata u okviru javnih uprava čiji je zadatak osigurati vodstvo i strateško savjetovanje tijela javne vlasti u vezi s projektiranjem kako bi se poboljšalo projektiranje javnih građevina, promicala kvaliteta prostora i potaknula kultura oblikovanja prostora.
-